

College van Burgemeester en Wethouders van Wijdemeren

Postbus 190

1230 AD Loosdrecht

Kortenhoef, 17-07-2018

Betreft: Zienswijze Natuurmonumenten ten aanzien van NRD Vaarverbinding Loosdrechtse plassen – Hilversums kanaal

Geacht college,

we hebben kennis genomen van de onlangs gepubliceerde Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Vaarverbinding Loosdrechtse plassen – Hilversums kanaal. Natuurmonumenten zet zich in voor de bescherming, versterking en beleving van natuur en landschap in heel Nederland. Daarbij maakt het geen verschil of een natuurgebied in eigendom is bij Natuurmonumenten of bij anderen, onze doelstelling is beschermen en versterken van natuur en landschap overal in Nederland.

Het volledige plangebied is één prachtig natuurgebied, met daarbinnen diverse unieke natuurparels. De Wijde Blik, de Vuntus, de Loenderveense Plas, Terra Nova en 't Hol hebben stuk voor stuk zeer hoge natuurwaarden en zijn uniek in Nederland en Europa.

Natuurmonumenten stelt als voorwaarde voor realisatie van een vaarverbinding, dat een dergelijke verbinding geen nadelige effecten heeft op de huidige natuur- en landschapswaarden en belevingswaarden door recreanten en omwonenden en dat de Wijde Blik gehandhaafd wrdt als relatief rustige recreatieplas. Hierbij kijken we zowel naar de korte als de lange termijn. Om inzicht te krijgen in deze effecten is gedegen onderzoek nodig. Daarom staat NM achter het uit te voeren MER onderzoek, waarbij het essentieel is dat deze objectief en volledig wordt uitgevoerd.

Natuurmonumenten is vanaf het begin intensief betrokken en deze ruimte voor betrokkenheid waarderen we zeer. Het door ons gegeven commentaar is in eerdere versies deels verwerkt, ook daarvoor onze dank. Desondanks hebben we ook een aantal fundamentele opmerkingen die meerdere malen zijn besproken, maar tot op heden niet zijn verwerkt in de NRD. Natuurmonumenten maakt daarom van de gelegenheid gebruik om via voorliggende zienswijze een aantal tekortkomingen onder uw aandacht te brengen, met daarbij de vraag deze alsnog aan te passen en hier in de MER rekening mee te houden.

Onze zienswijze gaat in op onderstaande thema's, die we hieronder puntsgewijs verder toelichten:

1. Evenwichtige omschrijving huidige waarden
2. Referentiesituatie
3. Objectieve inschatting effecten, consequente vergelijking van varianten en consequente beargumentering
4. Degelijke maatschappelijke kosten-baten analyse

1. Evenwichtige omschrijving huidige waarden:

- a. **Beschrijving huidige natuurwaarden Wijde Blik** - pg 16 – Op basis van de meest recente broedvogelkartering (in 2014) graag toevoegen: het gebied is broedgebied voor de rietzanger en heeft potentie om zich als broedgebied voor de grote karekiet te herstellen. De grote karekiet heeft hier in ieder geval in 2014 nog met 2 paar gebroed. De rivierdonderpad ontbreekt in de beschrijving.
- b. **Beschrijving huidige natuurwaarden Loenderveense plas** - pg 17 - *In de rietzones langs de west- en oostzijde van de plas komen kwalificerende broedvogels zoals snor, rietzanger en grote karekiet voor en/of liggen goede mogelijkheden voor herstelopgaven voor deze soorten.* In dit geval of weghalen: Deze soorten zijn aanwezig en er liggen goede mogelijkheden voor herstelopgaven.
- c. **Stiltegebied** - pg 18 – Bij deelgebied 't Hol staat vermeld dat het een Stiltegebied is. Dat geldt ook voor de Wijde Blik Dat staat nu bij dit gebied niet vermeld, dus graag toevoegen. In de huidige situatie voldoet het gebied niet aan de geluidsnorm die geldt voor Stiltegebieden als gevolg van de N201, het vliegverkeer boven het gebied en het recreatief gebruik. Met de komst van een vaarverbinding tussen Loosdrecht en het Hilversums kanaal via de Wijde Blik verwachten we een toename van vaarbewegingen op de Wijde Blik en een daaraan gekoppelde extra geluidsbelasting. Met een toename komt de doelstelling van Stiltegebied nog verder in het geding.

- d. **Beschrijving huidige natuurwaarden 't Hol** - Pg 18, 2de en 3de alinea – de huidige beschrijving van natuurwaarden in 't Hol dekt naar onze mening niet de huidige situatie. Het Hol is de schatkamer van de Oostelijke Vechtplassen met:

1. 10 ha trilveen (53% van het voorkomen in de Oostelijke Vechtplassen)
2. 2,5 ha veenmosrietland (12%)
3. 1,6 ha ruigten en zomen (70%)
4. 1,4 ha vochtige laagveenheide (100%)
5. 2,8 ha galigaanmoeras (64%)
6. Aanwezige kwalificerende soorten zoals groenknolorchis, snor, rietzanger, ijsvogel, gevlekte witsnuitlibel en niet broedvogels als smient, nonnetje en tafeleend.

Wij vinden het van belang dat deze grote waarde van 't Hol kwantitatief wordt beschreven en vragen deze percentages in de tekst op te nemen. Daarnaast is de kwaliteit van de aanwezige habitattypes nog steeds goed, ondanks het verdwijnen van een aantal soorten sinds 1993. De laatste 10 jaar is de soortenrijkdom stabiel, maar is er nog wel sprake van verzuring van trilvenen en veenmosrietlanden. Ook is geen sprake van achteruitgang van het oppervlakte galigaan zoals nu vermeld in de tekst, graag aanpassen. Tenslotte ontbreekt een beschrijving van de aanwezige kwalificerende soorten, zoals o.a. moerasvogels. Dit dient te worden opgenomen. Op pag 21 wordt bovendien 't Hol benoemt als landbouwgebied/natuurgebied. Graag het gebied benoemen als natuurgebied. Het in 't Hol aanwezige landbouwperceel zal op korte termijn verworven worden en ingericht worden als natuur. Graag aanpassen naar natuurgebied 't Hol.

2. Referentiesituatie

- a. **Referentiejaar natuur** – Pg 26 7^e alinea - In de NRD wordt niet aangegeven ten opzichte van welke periode (mogelijke) effecten op natuurwaarden worden beoordeeld. Natuurmonumenten dringt er op aan daarvoor minimaal uit te gaan van de situatie ten tijde van de aanwijzing van het N2000-gebied (2004).
- b. **Bestaand gebruik** Voor het in 2004 aangewezen Vechtplassen gebied is nog geen N2000 beheerplan vastgesteld en daarmee is momenteel onduidelijk wat onder bestaand gebruik wordt verstaan. Formeel dient het bestaand gebruik ten tijde van het aanwijzen als N2000 gebied (2004) te worden aangehouden en zou dit ook moeten dienen als referentiejaar voor de effecten van de vaarverbinding op o.a. het aantal vaarbewegingen. We vragen u daar voorafgaand aan de MER in de NRD alsnog duidelijkheid over te scheppen.

- c. **Autonome ontwikkeling** - pg 10 Alinea voortraject – in deze alinea wordt het belang van het in beeld brengen van de autonome ontwikkeling zonder vaarverbinding benoemd. Ook wordt een vaarverbinding die geschikt is voor grotere boten (DM categorie BRTN) waarbij geen ‘electric-only’ vaarregime geldt benoemd. Beide varianten komen niet meer aan bod in de NRD. Van groot belang om dit wel te onderzoeken in de MER.
 - d. **Autonome ontwikkeling** - pg 19 – Huidige lijst van autonome ontwikkelingen betreft voorbeelden van autonome ontwikkeling maar is niet volledig, graag aandacht voor deze nuance en in de MER iig de trends in de watersportsector toevoegen.
- 3. Objectieve inschatting effecten, consequente vergelijking en consequente beargumentering van alternatieven
 - a. **Wijde Blik** De eerste vraag die ons inziens in de MER beantwoord moet worden is wat de effecten van een vaarverbinding op de waarden van de Wijde Blik zijn en vervolgens wat de effecten van de verschillende varianten zijn. Op blz 21 in 4.1 wordt aangegeven dat de MER gaat op de haalbare alternatieven, graag daar toevoegen dat de effecten van een vaarverbinding op de Wijde blik (los van de route) ook worden meegenomen in de MER. Op pg 28 paragraaf 4.4 ontbreken in de beoordeling van de verschillende alternatieven de eventuele effecten op de waarden van de Wijde Blik. Dat geeft naar onze mening een incompleet beeld. We vragen dit toe te voegen en aan te geven dat dit geen onderdeel uit maakt van de NRD maar wel wordt uitgewerkt in de MER.
 - b. **Beleving** - Pg 25 paragraaf 4.3 – aan de hand van 5 thema's worden de verschillende varianten beoordeeld. De laatste ervan – beleving van omwonenden – is te beperkt ingestoken. Ook beleving van recreanten zowel op het land als op het water is van belang. De vaarverbinding is bedoeld voor watersporters, maar zal in veel varianten ten koste gaan van de beleving van recreanten op het land. Voorbeelden zijn de aanleg van een sluis in bv de Lambrechtsskade, Kromme Rade of Horndijk waardoor deze hoog gewaardeerde wandel- en fietsroutes doorsneden worden. Ook wanneer er een dijk wordt aangelegd langs de Horndijk beïnvloedt deze de beleving van recreanten op de Horndijk door deze het uitzicht te ontnemen. Beleving vanuit recreanten speelt een belangrijke rol in de beoordeling van de effecten en dient daarom opgenomen te worden.
 - c. **Objectieve en eerlijke beoordeling** - paragraaf 4.4 - Natuurmonumenten vindt het essentieel dat een objectief en eerlijk beeld wordt geschetst van de (on)mogelijkheden van de alternatieven. We zien dat de criteria die leiden tot een bepaalde score (groen- oranje – rood) niet overal gelijk worden toegepast (bijv de formulering verstoring en aantasting habitattypen leidt niet

altijd tot dezelfde score). Dit speelt met name voor de variant door 't Hol en via Vuntus- Moleneind, waar een te rooskleurig beeld wordt geschetst vanuit natuur. Hierdoor kunnen enerzijds verkeerde verwachtingen ontstaan, waardoor later teleurstelling en discussie ontstaat. Anderzijds wekt het geen vertrouwen voor uitwerking in de MER, als de 'score' nu niet op identieke manier gebeurt voor alle varianten.

Een ander voorbeeld daarvan is dat in paragraaf 4.4.4 en 4.4.5 effecten in de toelichting van natuur worden beschreven, een dergelijke omschrijving ontbreekt in 4.4.6, 4.4.7 en 4.4.8 bij natuur. Graag deze omschrijving op vergelijkbare wijze toevoegen bij deze varianten. Datzelfde geldt voor tabel 4.5, waarin een samenvatting wordt gegeven. Graag een zelfde formulering hanteren voor de verschillende varianten.

Volgens Natuurmonumenten dient zowel de variant door deelgebied 't Hol als Kromme rade/Moleneind als rood beoordeeld te worden als er consequent beoordeeld wordt. Met name de potenties van het Hol en het herstel van kwelstromen en polderdoorstroomprincipe zijn onvoldoende meegenomen in de beoordeling. Aanleg en gebruik van een vaarverbinding is niet mogelijk zonder negatieve effecten op kwelstroming, habitats en soorten. Natuurmonumenten accepteert dat deze variant wordt onderzocht in de MER, maar de beoordeling op het aspect natuur moet in het NRD als rood worden aangeduid. Voor Natuurmonumenten is de route door 't Hol een zeer ongewenste variant, omdat wij er van overtuigd zijn dat dit niet mogelijk is zonder nadelige effecten op de aanwezige en potentiële natuurwaarden inclusief vernietiging van kwalificerend habitat. Ook de verbinding Kromme Rade/Moleneind is ons inziens niet mogelijk is zonder vernietiging van habitattypen. Bij een consequente afweging zouden beide varianten rood beoordeeld moeten worden net als de Loenderveense plas varianten.

- d. **Beoordeling natuur** – pag 35 tabel 4.5 In de tabel is bij een aantal varianten aangegeven dat optimalisatie/ mitigatie mogelijk is. Ons inziens is dit iets wat in de MER moet worden uitgezocht en niet aangegeven in de NRD. Bovendien is dit niet consequent voor alle varianten aangegeven. Ook bij de varianten waar dit niet is genoemd, is wellicht wel optimalisatie/ mitigatie mogelijk.

4. Degelijke maatschappelijke kosten-baten analyse

- a. **Score van kosten** - pg 30 tabel paragraaf 4.4.4 - Investeringskosten voor alle varianten in het algemeen zijn niet compleet (gehele tabel), kosten beheer ontbreken bijvoorbeeld. De variant Via 't Hol in het bijzonder staat nu op groen, op basis van het ontbreken van noodzakelijke kosten, daarmee is de huidige beoordeling dus veel te positief. Er zullen bijvoorbeeld kosten gemaakt moeten worden om de waterhuishouding te scheiden van de omgeving, kunstwerken geplaatst, etc. De kosten zullen dus zeker hoger uitvallen. Idem voor 4.4.5 variant Kromme Rade/ Moleneind, ook hier

ontbreken kosten voor scheiden watersysteem Loosdrecht en het Hol. Ook missen er in de tabel op pg 25 een aantal benodigde constructies, die dus ook niet meegenomen zijn in de berekening van de kosten. Zo ontbreken bijvoorbeeld bij de variant Kromme Rade/ Moleneind de kosten voor het deels verbreden van de watergang, het hydrologisch isoleren van de vaarverbinding van Het Hol en het afschermen van de zijtakken. Bij de variant via de Raaisloot ontbreken de kosten voor het deels verbreden van de watergang. Deze constructies ontbreken ook in de tabel op pg 25 kenmerken locatiealternatieven.

- b. **Beoordeling kosten** - pg 32 paragraaf 4.4.6 - Kosten zijn beoordeeld als neutraal. Tov andere varianten, waarbij de kosten als positief zijn beoordeeld, zijn de kosten van deze varianten veel hoger en niet compleet. We vragen u deze kosten als geel te beoordelen.
- c. **MKBA** - pg 40 paragraaf 5.1 - In de NRD ontbreekt volgens ons een goede onderbouwing van het doelbereik van een vaarverbinding. Er is onvoldoende bekend wat de kosten en met name wat de baten zijn van deze voorziening. We vragen u expliciet in het Beoordelingskader op te nemen dat deze onderbouwing in het MER uitgewerkt gaat worden in een MKBA en hiervoor meer concrete richtlijnen mee te geven. Nu wordt alleen onder het punt 'economie/doelbereik' gesproken over 'kwalitatieve kosten op drie niveaus'. We pleiten er dringend voor om dit zo kwantitatief en objectief mogelijk te maken. Daarbij lijkt het nu alleen te gaan om de baten voor de vaarrecreatie. In een MKBA wordt breder inzicht gegeven in zowel kosten als baten van een ingreep, op meerdere recreatieve sectoren en overige maatschappelijke kosten. Hierbij is ook inzicht vereist in de onzekerheden waarmee het doelbereik kan worden voorspeld.
- d. **Formulering** - pg 35 tabel 4.5 - Bij variant Via Kromme Rade in de tabel vragen we aanvullend nog de volgende tekst toe te voegen "beïnvloeding habitattypen en kwalificerende soorten is mogelijk met optimalisatie/ mitigerende maatregelen *en onteigening naastgelegen woning te beperken*" voorgesteld. De toevoeging 'onteigening naastgelegen woning' ontbreekt nu, terwijl deze volgens NM van belang is om te vermelden omdat het een beeld geeft bij de te verwachten kosten van maatregelen. Graag dus deze term alsnog toevoegen.

Natuurmonumenten

Noordereinde 60
Postbus 9955
1243 ZS 's-Graveland

T (035) 655 99 33
F (035) 656 31 74
www.natuurmonumenten.nl

Postbank 32391
ING Bank 66.60.28.524
KvK nr. 40516730

Voor contributie of giften
Postbank 9933

Tot slot

In het belang van een goede afweging over een mogelijke vaarverbinding tussen de Loosdrechtse plassen en het Hilversums kanaal vragen we u de hierboven genoemde punten aan te passen in de NRD en mee te nemen in de MER. Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact op nemen met Saskia Wessels via s.wessels@natuurmonumenten.nl of 06 82541633

Met vriendelijke groet,

i.a.

Arjenne Bak,
gebiedsmanager Beheereenheid Vechtplassen
Vereniging Natuurmonumenten

